

РОЛЯ ЭКАНАМІЧНАЙ НАВУКІ Ў НАВУКОВЫМ ЗАБЕСПЯЧЭННІ РАЗВІЦЦЯ АПК

У нашай краіне на працягу доўгага перыяду развіццё грамадскіх навук было, па сутнасці, перарвана: іх роля зводзілася да аблугоўвання бягучай палітыкі. Гэта значна панізіла іх тэарэтычны ўзровень.

Пры правядзенні даследаванняў эканамісты, як правіла, пачалі абмяжоўвацца першымі дзвюма стадыямі аналізу: дзяленнем эканамічных з'яў на часткі і вывучэннем апошніх. І толькі на падставе гэтага, г. зн. без сінтэзу аналізуемых частак, рабіліся выклады, якія з'яўляюцца частковымі, а часам і супярэчлівымі. Даследчыкамі рэдка выкарыстоўваюцца вытворчыя эксперыменты, без якіх многія прапановы па развіцці аграрыя словага комплексу абгрунтоўваюцца абстрактна і не заўсёды іх можна прымяніць на практыцы.

Адзначаныя недахопы ў развіцці эканамічнай навукі не ліквідаваны, на жаль, і да цяперашняга часу. І гэта з'яўляецца адной з галоўных прычын узнікнення мноства праграм («Цукар», «Масла», «Збожжа», «Лён» і да т. п.), пры абронаванні якіх няма ўзаёмнага ўзгаднення і арыенцір узяты ў асноўным на пашырэнне плошчаў, што, вядома, нерэальна. Дарэчы, нельга лічыць нармальным тое, што ў БелНДІ эканамічных праблем аграрыя словага комплексу няма падраздзялення, якое займалася б эканомікай галін і накіроўвала дзеянасць адпаведных аддзелаў тэхналагічных інстытутаў.

Дырэктыўнымі органамі затрымліваецца правядзенне эксперыменту па раздзяржаўленні і прыватызацыі ў аграрнысловым сектары эканомікі, хоць практыка настойліва патрабуе абгрунтаваных і правераных рэкамендацый па вырашэнні гэтай найважнейшай праблемы.

Няма адпаведных эканамічных абгрунтаванняў і па змякчэнні шкодных вынікаў выбуху на Чарнобыльскай АЭС. А між тым выдзеленыя сродкі на адсяленне жыхароў з забруджаных тэрыторый укладваюцца ў развіццё мікрараёна «Малінаўка» г. Мінска, куды перасяляюцца сяляне з забруджаных вёсак Гомельскай вобласці, што, безумоўна, не можа лічыцца нармальным ні з эканамічнага, ні з сацыяльнага пунктаў погляду.

Пра недаацэнку з боку дырэктыўных органаў ролі эканамічнай науки сведчыць і той факт, што такая найважнейшая па значнасці і найцяжэйшая па вырашальнасці праблема, як развіццё АПК, ва ўмовах рыначных адносін і суверэнітэту рэспублікі вырашаецца, па сутнасці, палітыкамі — без уліку па некаторых пазіцыях думкі вучоных-еканамістаў. Насуперак прапанове БелНДІ эканамічных праблем аграрнысловага комплексу аб неабходнасці паскарэння прыватызацыі вытворчых фондаў і зямлі робіцца спроба сумясціцы рыначных адносін са старым базісам, асновай якога была толькі грамадская ўласнасць на сродкі вытворчасці. Вядома, такі падыход да вырашэння эканамічных пытанняў не можа не прывесці і прыводзіць да зніжэння ўздоўжні вытворчасці прадукцыі. Не дае станоўчага выніку і спроба абгрунтавання неабходнасці самазабеспечэння рэспублікі ўсімі відамі вырошчаемай на яе тэрыторыі прадукцыі земляробства, паколькі пры гэтым недастаткова поўна ўлічваюцца прыродна-кліматычныя і эканамічныя фактары.

Пры вырашэнні эканамічных праблем неабходна браць пад увагу тое, што эканамічныя законы, як і законы прыроды, з'яўляюцца аб'ектыўнымі і не лічыцца з імі нельга. Для таго каб сваімі дзеяннямі не ўступаць у канфлікт з эканамічнымі законамі, неабходна іх вывучаць і ведаць, г. зн. патрэбны вучоныя-еканамісты. З прычыны аб'ектыўных абставін (пераходу рэспублікі да рыначных адносін і яе эканамічнага суверэнітэту) эканамічная наука павінна быць пастаўлена на адпаведнае значнасці месца.

Падкрэсліваючы асаблівую ролю эканамічнай науки ў науковым забеспечэнні аграрнысловага комплексу, нельга прыніжаць і значэнне прыродазнаўчых наукаў, паколькі першаступенняя роля ў развіцці грамадства належыць прадукцыйным сілам. Аднак нельга забывацца і пра тое, што галоўнымі ў структуры прадукцыйных сіл усё ж з'яўляюцца не матэрыяльна-рэчавыя элементы, а людзі, адносіны паміж якімі ў працэсе вытворчасці (вытворчыя адносіны) — самы важны аб'ект вывучэння эканамічнай науки. Менавіта з гэтай прычыны ў шматлікіх краінах з паскораным развіццём наукова-тэхнічнага прагрэсу была ўзнятая роля эканамічнай і спалучаных з ёю наукаў, якія вывучаюць чалавечыя адносіны.

Для таго каб сельская гаспадарка развівалася ў правільным напрамку, кірауніцтву Акадэміі аграрных наукаў неабходна падабраць групу вучоных, дзе актыўную ролю адыгрывалі бы эканамісты, стварыць ім неабходныя ўмовы (нават паездкі ў некаторыя замежныя краіны для азнямлення з арганізацыяй там вытворчасці), а таксама вызначыць тэрміны і патрабаваць ад іх складання плана-прагнозу развіцця аграрнысловага комплексу рэспублікі, г. зн. таго, што мы называем праграмай адраджэння вёскі. Гэту праграму неабходна старанна прайаналізаваць, калі трэба, яшчэ раз прарапрацаўваць, а пасля прыняць яе ў якасці закону, які быў бы абавязковы для выканання ўсімі органамі і арганізацыямі. Без такой праграмы мы не здолеем вырашыць усе праблемы сельскагаспадарчай вытворчасці.